

ΜΙΑ ΤΟΛΜΗΡΗ ΕΚΘΕΣΗ ΜΕ 53 ΕΛΛΗΝΙΚΟΥΣ ΝΑΟΥΣ ΠΟΥ ΧΤΙΣΘΗΚΑΝ ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1856

Εκκλησιές της Πόλης που έμειναν ζωντανές

Του Σπύρου Γιανναρά

Την ευκαιρία να συναντηθούν με το ιστορικό παρελθόν της πόλης τους προσφέρει στους Τούρκους η έκθεση «Οι Ελληνορθόδοξες Εκκλησιές στην Κωνσταντινούπολη πριν από την περίοδο του Τανζιμάτ» που πραγματοποιείται στο Σισμανόγλειο Μέγαρο της Πόλης υπό την αιγίδα του Γενικού Προξενείου της Ελλάδας στην Τουρκία.

Η πρώτη στο είδος της έκθεση, που επιμελήθηκε ο Τούρκος βυζαντινολόγος δρ Ζαφέρ Καρατζά, παρουσιάζει 53 εκκλησιές που χτίστηκαν πριν από τη δεύτερη Αλωση και μέχρι το Φιρμάνι (μεταρρυθμιστικό διάταγμα) του Τανζιμάτ (1839-1856), το οποίο αναγνώρισε για πρώτη φορά νομικά δικαιώματα σε μη μουσουλμάνους Οθωμανούς υπηκόους, εξασφαλίζοντάς τους ισονομία, ισότητα και ασφάλεια.

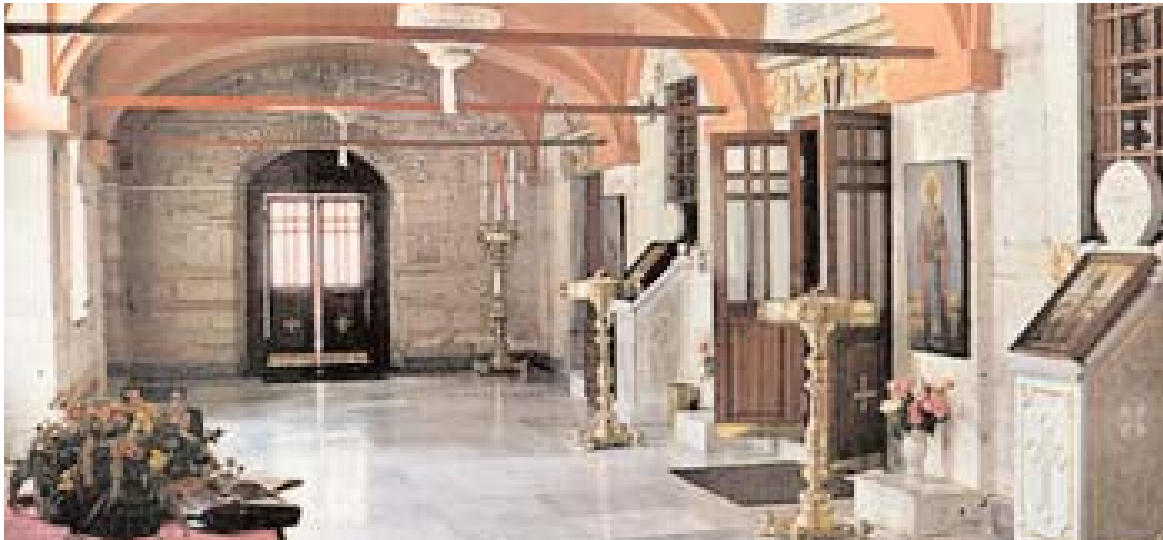
«Ανοίγουμε διάπλατα τις εκκλησίες σε ένα κοινό που δεν θα σκεφτόταν να τις επισκεφθεί, να αντιληφθεί ότι αποτελούν μέρος του πολεοδομικού ιστού της πόλης τους», επισήμανε ο Γενικός Πρόξενος κ. Βασίλης Μπορνόβας.

Παρά το γεγονός ότι το δημοκρατικό άνοιγμα που επιχειρεί η κυβέρνηση Ερντογάν και η ανακήρυξη της Πόλης σε «Πολιτιστική πρωτεύουσα της Ευρώπης για το 2010», ευνοούν τέτοιου είδους ριψοκίνδυνες τα παλαιότερα χρόνια – πρωτοβουλίες, η διοργάνωση έκθεσης με αυτό το θέμα είναι ένα εγχείρημα που απαιτεί ιδιαίτερη τόλμη.

«Η ανάρτηση και μόνο της γιγάντιας αφίσας», τόνισε ο κ. Μπορνόβας, «που καλύπτει τμήμα της εισόδου του Σισμανογλείου διαφημίζοντας την έκθεση, έχει δημιουργήσει μεγάλη εντύπωση στους πολυάριθμους ντόπιους και ξένους περσαστικούς του ξακουστού πεζοδρόμου Ιστικάλ, οι οποίοι ξεπερνούν το ένα εκατομμύριο ημερησίως».

Ο Οικουμενικός

Ανάλογη ήταν και η επιτυχία των εγκαινίων της ιστορικής και φωτογραφικής έκθεσης που εγκαινίασε ο Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος. Οι επισκέπτες, μεταξύ των οποίων φημισμένοι βυζαντινολόγοι της Τουρκίας, ερευνητές, δημοσιογράφοι και σύσσωμη η Επιτροπή «Κωνσταντινούπολη Πολιτιστική Πρωτεύουσα», ξεπέρασαν τους 850. Ενδεικτικό στοιχείο

της απήχησης της έκθεσης αποτελεί η εμφατική κάλυψη της από τις εφημερίδες «Σαμπάχ», «Χουριέτ», «Χαμπέρ Τουρκ» και το «Time Out Istanbul».

Η έκθεση περιλαμβάνει 53 ευμεγέθη ταμπλό με φωτογραφίες, ιστορικά στοιχεία και επεξηγηματικά σχόλια σε ελληνικά και τουρκικά, για τις εκκλησίες, την αρχιτεκτονική και τη λειτουργική χρήση των ναών της συγκεκριμένης περιόδου.

Κατά την οθωμανική περίοδο, μετά την Αλωση, πολλές από τις προϋπάρχουσες βυζαντινές εκκλησίες μετατράπηκαν σε τεμένη, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα την Αγία Σοφία που μεταβλήθηκε σε τζαμί από τον σουλτάνο Μωάμεθ Β΄. Οι υπόλοιπες λειτουργούνταν από τους ορθόδοξους Ρωμικούς της Πόλης. Πολλές όμως από τις λεηλατημένες εκκλησίες οι οποίες εξακολουθούσαν να είναι εκτεθειμένες σε επιδρομές κινδύνευαν να διαλυθούν και να χρησιμοποιηθούν ως οικοδομική πρώτη ύλη. Ωστόσο οι αυστηροί οθωμανικοί κανονισμοί για την αναστήλωσή τους απαιτούσαν την εξάλειψη κάθε εξωτερικού χαρακτηριστικού, όπως ο τρούλος, ο σταυρός ή το καμπαναριό. «Αι 53 τον αριθμόν ήτο μικραί, ταπεινά, χαμηλαί, ρυθμού βασιλικής εκκλησίας, κρυμμένα πίσω από άλλας μεγαλύτερας οικοδομάς ωσάν σεμναί εντροπαλαί κορασίδες παλαιότερων εποχών διά να μη δίδουν στόχον, να μη προκαλούν το κυριαρχούν στοιχείον», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Οικουμενικός Πατριάρχης στην ομιλία του κατά τη διάρκεια των εγκαινίων.

Βασιλικού ρυθμού

Οι εκκλησίες της περιόδου είναι κατά κανόνα μικρές, λιτές βασιλικές με ξύλινη στέγη. Το φιρμάνι του Τανζιμάτ αίρει τους περιορισμούς, καθι-

στά δυνατή την ανοικοδόμηση και την ανέγερση νέων ναών, διευκολύνοντας την άνθιση ενός νέου πληθωρικότερου αρχιτεκτονικού ύφους. Πρόκειται εν ολίγοις για ένα είδος εκκλησιών που αποτελούν τον συνδετικό κρίκο μεταξύ των βυζαντινών εκκλησιών και των ελληνορθόδοξων ναών που χτίστηκαν στην ύστερη οθωμανική εποχή μετά το Τανζιμάτ.

«Η ιδιαιτερότητα της έκθεσης συνίσταται στο γεγονός ό-

τι πρόκειται για έναν συγκεκριμένο τύπο εκκλησιών (μετά την Αλωση) που δεν συναντάται πουθενά αλλού», υπογράμμισε ο κ. Μπορνόβας.

Το ζήτημα των «τζαμιών»

Το άνοιγμα στον τουρκικό λαό με έμφαση στην ελίτ της γείτονος χώρας που επιχειρεί το προξενείο, όπως η διδασκαλία με απρόσμενη επιτυχία, εδώ και έναν χρόνο, νέων

ελληνικών σε 250 σπουδαστές έχουν μετατρέψει (παρά την απουσία πόρων ή της αναγκαίας διοικητικής δομής) το Σισμανόγλειο σε ενεργό πολιτιστικό κέντρο της Πόλης. Με αφορμή την εν λόγω έκθεση ένας αριθμός ξένων βυζαντινολόγων έθεσε για πρώτη φορά ζήτημα για τους 41 βυζαντινούς ναούς (αγιογραφημένοι με ανεπανάληπτες τοιχογραφίες), οι οποίοι λειτουργούν ως τζαμιά. Στόχος του προξενείου είναι η διενέργεια δύο ακόμα εκθέσεων, για τις 41 αυτές εκκλησίες και για τους πιο σύγχρονους, πενήντα περίπου, ναούς που χτίστηκαν στην Πόλη μετά το 1860.

Η ανοιχτοσύνη και το όψιμο ενδιαφέρον των Τούρκων για τα καλλιτεχνικά δείγματα και τον πολιτισμό που αυτά υπηρέτησαν ως τμήμα της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης τους, θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για μια λιγότερο ιδεολογικά φορτισμένη προσέγγιση της πολιτιστικής ιδιαιτερότητας του ίδιου αυτού πολιτισμού από εμάς τους Έλληνες.

ΔΩΡΕΑΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ*

ANT1 Pacific-ERT World

Η ελληνική εταιρεία Mega Digital Technologies προσφέρει δωρεάν δορυφορική εγκατάσταση καί με μόνο **\$29.95** το μήνα μπορεί νά έχετε τον 'ANT1 Pacific', 'ERT World', 'EPA σπορ', 'Η φωνή της Ελλάδας', 'ANT1 Radio' και 'Fashion TV' ή με ένα μικρό κόστος δορυφορικής εγκατάστασης μπορεί νά έχετε **ΔΩΡΕΑΝ** και **ΖΩΝΤΑΝΑ** την 'ERT World' καί το ράδιο 'NET 105.8'

Ή επιλογή είναι αποκλειστικά δική σας... με ή χωρίς συμβόλαιο

Η Αναλογική Τηλεόραση Τελειώνει...

Γυρίστε τους δέκτες σας Ψηφιακά-DIGITAL καί θά λάβατε **15** καινούργια Αγγλόφωνα κανάλια **ΔΩΡΕΑΝ** με ένα κόστος εγκατάστασης

- Πλήρως εκπαιδευμένοι τεχνικοί
- Γρήγορη και έμπιστη εξυπηρέτηση
- Φθηνές τιμές και ειλικρίνεια
- Μειωμένες τιμές σε συνταξιούχους
- Εξυπηρετούμε τα περισσότερα προάστεια
- Εγγυημένη εργασία

Τηλεφωνήστε τον Χρήστο Καμετόπουλο στο 0414 620 776 ή τον Παναγιώτη Σκαρμούτσο στο 0404 029 290 13400

* ισχύον όροι καί προϋποθέσεις

Mega Digital Technologies
The Friendly and Professional Service

429 Forest Road, Bexley
Ph: 02 9599 0111
Ph: 02 9567 6342
Email: info@megadt.com.au

STORE HOURS
MON-FRI 9 - 5.30pm
SAT 10 - 4pm